

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศไทย

นางสาววรัณ มีรอด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 947-636-824-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

51739817X

**THE CHANGE IN THE STRUCTURE OF PROTECTION FOR
MANUFACTURING IN THAILAND**

Watcharin Meerod

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Economics

Department of Economics

Graduate School

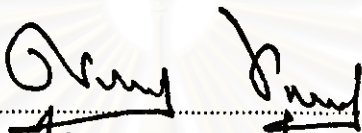
Chulalongkorn University

Academic year 1996

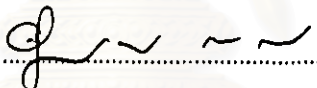
ISBN 947-636-824-9

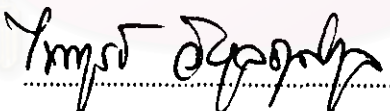
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศไทย
โดย นางสาววรัญ มีรอด
ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ วิบูลชุติกุล

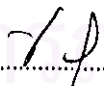
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

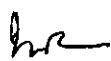

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพันธ์ จิราวิวัฒน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ วิบูลชุติกุล)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยา ชัยกุล)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นวรัตน์ ศรีรัตน์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วาริน นีรอด : การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศไทย (THE CHANGE IN THE STRUCTURE OF PROTECTION FOR MANUFACTURING IN THAILAND) อ. ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ไพฑูริย์ วิมลสุทธิกุล, 159 หน้า. ISBN 974-638-824-9.

ในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของมาตรการภาษีศุลกากรซึ่งจะมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมใน วิทยานิพนธ์นี้ใช้การวัด อัตราการคุ้มครองตามราคา (Nominal Rates of Protection : NRP) และอัตราการคุ้มครองที่แท้จริง (Effective Rates of Protection : ERP) ในช่วงปี พ.ศ. 2533-2540 โดยคำนวณจากอัตราภาษีตามกฎหมายและอัตราภาษีที่เก็บได้จริง:

การศึกษาอัตราการคุ้มครองตามราคาในปีพ.ศ. 2533 2535 2538 และ 2540 โดยใช้อัตราภาษีตามกฎหมายจะพบว่า อุตสาหกรรมของไทยมีอัตราการคุ้มครองตามราคาเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 40.00 39.71 18.81 และ 14.17 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าอัตราการคุ้มครองตามราคาเฉลี่ยของอุตสาหกรรมในแต่ละปีลดลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษี ใน ส่วนของอัตราการคุ้มครองตามราคาที่คำนวณจากอัตราภาษีที่เก็บได้จริงนั้นมีค่าต่ำกว่าอัตราภาษีตามกฎหมายถึงเกือบเท่าตัว กล่าวคือ อัตราการคุ้มครองตามราคาโดยใช้อัตราภาษีที่เก็บได้จริงมีค่าเท่ากับร้อยละ 15.15 13.58 8.62 และ 6.92 ในปีพ.ศ. 2533 2535 2538 และ 2540 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาอัตราการคุ้มครองตามราคาในช่วงพ.ศ. 2533-2540 จะพบว่ามิใช่กำลังเกิดอย่างน้อย 2 ประการ ประการแรกแม้ว่าอัตราการคุ้มครองตามราคาจะมีค่าสูงมากโดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากอัตราภาษีตามกฎหมายแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าอุตสาหกรรมที่มีค่า NRP สูง จะต้องเป็นอุตสาหกรรมที่รัฐต้องการให้ความคุ้มครอง ประการที่สอง ความล่าช้าที่เกิดจาก มาตรการภาษียังคงมีอยู่ แม้ว่าโดยภาพรวมแล้วอุตสาหกรรมจะได้รับการคุ้มครองที่ลดลง แต่อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างของอัตรา ภาษีรายอุตสาหกรรมรวมทั้งอัตราโดยค่าความแปรปรวนยังคงสูงไม่มากนัก

ในด้านของอัตราการคุ้มครองที่แท้จริง (ERP) ตามแนวคิดของ Balassa โดยใช้อัตราภาษีตามกฎหมาย ในปี 2533 2535 2538 และ 2540 พบว่า อุตสาหกรรมไทยมีค่า ERP เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 95.52 56.79 23.81 และ 14.78 ตามลำดับ ขณะที่ ERP ตาม แนวความคิดของ Cordeau ในช่วงเวลาเดียวกันมีค่าเท่ากับร้อยละ 53.13 48.28 21.48 และ 14.73 ตามลำดับ ในด้านของ ERP ที่ คำนวณจากอัตราภาษีที่เก็บได้จริง ตามแนวความคิดของ Balassa มีค่าเท่ากับร้อยละ 32.04 28.33 16.18 และ 12.48 ตามลำดับ ขณะที่ ERP Cordeau มีค่าเท่ากับร้อยละ 15.58 13.51 7.65 และ 6.37 ตามลำดับ

โดยสรุปแล้ว การศึกษาพบว่า นโยบายการปรับลดภาษีและ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างภาษีตามแผนการปรับลดจำนวนอัตรา ภาษีจาก 39 อัตรา ให้เหลือ 6 อัตรา นั้น ถ้าหากสามารถนำไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้แล้ว จะช่วยให้ระบบภาษีมีความเป็นกลางมากขึ้น แต่ อย่างไรก็ตาม โครงสร้างภาษีจากต้นทศวรรษ 1990 จนถึงปัจจุบันยังคงต้องปรับทางด้านความเป็นกลางต่อไป เนื่องจากอุตสาหกรรม ทดแทนการนำเข้ายังคงเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครองสูงสุด ขณะที่อุตสาหกรรมส่งออกมีอัตราการคุ้มครองที่แท้จริงต่ำ

ภาควิชา
สาขาวิชา
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติคน
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

#c760460

MAJOR ECONOMICS

KEY WORD: PROTECTION/ INDUSTRY / TRADE POLICY/ TARIFF

WATCHARIN MEEROD : THE CHANGE IN THE STRUCTURE OF PROTECTION FOR
MANUFACTURING IN THAILAND. THESIS ADVISOR: ASSO PROF. PAITOOON
WIBOONCHUTIKUL, 169 pp. ISBN 947-636-824-9.

The objective of this thesis is to evaluate changes in tariff rates during 1990-1997 by measuring nominal rates of protection (NRP) and effective rates of protection (ERP), using both scheduled and actual tariff rates.

The nominal rates of protection in 1990 1992 1995 and 1997 based on scheduled tariff rates were about 40 percent 39.71 percent 18.81 percent and 14.17 percent respectively. The calculation shows that the NRP rates were reduced overtime. The nominal rates of protection based on actual tariff rates were around half of the NRP calculated by using scheduled tariff rates. They were about 15.15 percent 13.58 percent 8.62 percent and 6.92 percent in 1990 1992 1995 and 1997 respectively.

The effective rates of protection using Balassa's concept and scheduled tariff rates were about 95.52 percent 56.79 percent 23.81 percent and 14.78 percent, whereas ERP rates using Corden's concept were about 53.13 percent 48.28 percent 21.48 percent and 14.73 percent in 1990 1992 1995 and 1997 respectively. The effective rates of protection using Balassa's concept based on actual tariff rates were about 32.04 percent 28.33 percent 16.18 percent and 12.48 percent whereas ERP rates using Corden's concept were about 15.58 percent 13.51 percent 7.65 percent and 6.37 percent respectively.

In conclusion, we find that first, high NRP rates of industries do not imply high protection. We need the measurement of ERP to further analyze Thailand's protection system. Second, according to ERP measurement, export industries had lower protection than import-competing industries. Third, if the number of tariff rates were to reduce from 39 to 6, the tariff structure could become more neutralized and efficient.

ภาควิชา.....เศรษฐศาสตร์

สาขาวิชา.....เศรษฐศาสตร์

ปีการศึกษา..... 2537

ลายมือชื่อนิสิต..... พิศน มีระณ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดีนั้น เนื่องจากได้รับกำลังใจ ความเมตตา ตลอดจนความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ วิบูลชุติกุล อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำในด้านวิชาการ และข้อคิดเห็นต่างๆของการวิจัยด้วยดีมาโดยตลอด และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์ ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จางมา อึ้งกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์นวลน้อย ตริรัตน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่สละเวลาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นในการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่ายิ่งต่อการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ผู้เขียนใคร่ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ เจ้าหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทย เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เจ้าหน้าที่กระทรวงอุตสาหกรรม และหน่วยงานที่มีได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้ ที่ได้ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในด้าน ข้อมูล รวมทั้งขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือด้วยดีในทุกๆด้าน และที่สำคัญที่สุด ผู้เขียนใคร่ขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัวทุกท่านซึ่งได้มีส่วนช่วยเหลือ ให้การสนับสนุน และคอยเป็นกำลังใจให้ผู้เขียนมาโดยตลอด

วัชริน มีรอด

พฤษภาคม 2540

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๗
บทที่ 1. บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	4
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
แหล่งที่มาของข้อมูล.....	4
ประโยชน์ในการศึกษา.....	5
บทที่ 2. นโยบายและมาตรการที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย.....	6
1. มาตรการภาษีศุลกากร.....	7
2. มาตรการคืนภาษีศุลกากร.....	20
3. มาตรการขดเชยการส่งออก.....	23
4. มาตรการที่มีผลต่อการนำเข้า.....	26
5. มาตรการที่มีผลต่อการส่งออก.....	28
6. สิทธิประโยชน์ในการส่งเสริมการลงทุน.....	29
7. การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน.....	31
บทที่ 3. แนวคิดและวรรณกรรมปริทัศน์.....	41
แนวคิด.....	41
วรรณกรรมปริทัศน์.....	43
บทที่ 4. ทฤษฎีและวิธีการศึกษา.....	56
1. การคำนวณอัตราการคุ้มครองตามราคา.....	56
2. การคำนวณอัตราการคุ้มครองที่แท้จริง.....	60
2.1 การคำนวณอัตราการคุ้มครองที่แท้จริงของ Balassa.....	60

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

	2.2 การคำนวณอัตราการคุ้มครองที่แท้จริงของ Corden.....	66
บทที่ 4.	ผลการศึกษา.....	71
	1. อัตราการคุ้มครองตามราคา.....	71
	1.1 อัตราการคุ้มครองตามราคาโดยใช้อัตราภาษีตามกฎหมาย.....	71
	1.2 อัตราการคุ้มครองตามราคาโดยใช้อัตราภาษีที่เก็บได้จริง.....	74
	2. อัตราการคุ้มครองตามราคาที่แท้จริง.....	77
	2.1 อัตราการคุ้มครองตามราคาที่แท้จริงโดยใช้อัตราภาษีตามกฎหมาย.....	78
	2.2 อัตราการคุ้มครองตามราคาที่แท้จริงโดยใช้อัตราภาษีที่เก็บได้จริง.....	82
	3 ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงมาตรการภาษีต่ออุตสาหกรรมไทย.....	83
บทที่ 5.	บทสรุปและเสนอแนะ.....	120
	รายการอ้างอิง.....	124
	ภาคผนวก.....	128
	ภาคผนวกที่ 1. สินค้าที่ต้องมีการขออนุญาตในการนำเข้า.....	129
	ภาคผนวกที่ 2. ค่าธรรมเนียมในการส่งออก.....	134
	ตารางที่ 3-8 เป็นการแสดงอัตราการคุ้มครองโดยจำแนกเป็น อุตสาหกรรม ส่งออก อุตสาหกรรมแข่งขันกับการนำเข้า และอุตสาหกรรมอื่น	
	ตารางที่ 3. แสดงอัตราการคุ้มครองตามราคาโดยใช้อัตราภาษีตามกฎหมาย.....	135
	ตารางที่ 4. แสดงอัตราการคุ้มครองตามราคาโดยใช้อัตราภาษีที่เก็บได้จริง.....	139
	ตารางที่ 5. แสดงอัตราการคุ้มครองที่แท้จริงตามแนวคิดของ Balassa โดยใช้ อัตราภาษีตามกฎหมาย.....	143
	ตารางที่ 6. แสดงอัตราการคุ้มครองที่แท้จริงตามแนวคิดของ Balassa โดยใช้ อัตราภาษีที่เก็บได้จริง.....	147
	ตารางที่ 7. แสดงอัตราการคุ้มครองที่แท้จริงตามแนวคิดของ Corden โดยใช้ อัตราภาษีตามกฎหมาย.....	151
	ตารางที่ 8. แสดงอัตราการคุ้มครองที่แท้จริงตามแนวคิดของ Corden โดยใช้ อัตราภาษีที่เก็บได้จริง.....	155
	ประวัติผู้เขียน.....	159

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 แสดงเครื่องซีภาวะเศรษฐกิจไทยในปี 2513-2536.....	2
2.1 ตารางแสดงอัตราภาษีขาเข้าเฉลี่ยต่อตันน้ำหนักในปี 2533-2540.....	34
2.2 เปรียบเทียบโครงสร้างภาษีก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลง.....	38
2.3 แสดงการเปรียบเทียบสิทธิประโยชน์ของมาตรการส่งเสริมการลงทุนระหว่าง ปี 2534 และ 2536.....	39
2.4 โครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ปี 2503-2537.....	40
5.1 แสดงอัตราการคุ้มครองตามราคาโดยใช้อัตราภาษีตามกฎหมาย.....	102
5.2 แสดงอัตราการคุ้มครองตามราคาโดยใช้อัตราภาษีที่เก็บได้จริง.....	105
5.3 แสดงอัตราการคุ้มครองที่แท้จริงตามแนวคิดของ Balassa โดยใช้อัตราภาษี ตามกฎหมาย.....	108
5.4 แสดงอัตราการคุ้มครองที่แท้จริงตามแนวคิดของ Balassa โดยใช้อัตราภาษีที่ เก็บได้จริง.....	111
5.5 แสดงอัตราการคุ้มครองที่แท้จริงตามแนวคิดของ Corden โดยใช้อัตราภาษี ตามกฎหมาย.....	114
5.6 แสดงอัตราการคุ้มครองที่แท้จริงตามแนวคิดของ Corden โดยใช้อัตราภาษีที่ เก็บได้จริง.....	117